

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania rozporządzenia.

Projektowane rozporządzenie stanowi realizację upoważnienia zawartego w art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 667, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, zgodnie z którym minister właściwy do spraw gospodarki określa, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne dozoru technicznego w zakresie projektowania urządzeń technicznych, materiałów i elementów stosowanych do wytwarzania, naprawy lub modernizacji urządzeń technicznych, wytwarzania urządzeń technicznych, eksploatacji urządzeń technicznych oraz naprawy i modernizacji urządzeń technicznych.

Zgodnie z § 1 pkt 1 lit. j rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz. U. poz. 1468) do urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu – w grupie urządzeń ciśnieniowych – należą rurociągi przesyłowe, w części stanowiącej urządzenia techniczne w rozumieniu przepisów o dozorze technicznym, do materiałów niebezpiecznych o właściwościach trujących, żrących i palnych pod nadciśnieniem wyższym niż 0,5 bara i średnicy nominalnej większej niż DN 25, wyprodukowane lub przebudowane po dniu 16 lipca 2002 r., przeznaczone do:

- a) gazów sprężonych, gazów skroplonych, gazów rozpuszczonych pod nadciśnieniem, par oraz tych cieczy, dla których nadciśnienie pary przy najwyższej dopuszczalnej temperaturze jest wyższe niż 0,5 bara,
- b) cieczy, których nadciśnienie pary przy najwyższej dopuszczalnej temperaturze jest niższe niż 0,5 bara i iloczyn nadciśnienia dopuszczalnego cieczy i średnicy nominalnej rurociągu DN jest większy niż 2000 barów,

– zwane dalej „rurociągami przesyłowymi”.

Celem projektowanego rozporządzenia jest określenie warunków technicznych dozoru technicznego, w zakresie projektowania rurociągów przesyłowych, materiałów i elementów stosowanych do wytwarzania, naprawy lub modernizacji rurociągów przesyłowych, wytwarzania, eksploatacji oraz naprawy i modernizacji rurociągów przesyłowych.

II. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana.

Rurociągi przesyłowe stanowią rodzaj urządzeń technicznych zakwalifikowanych, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu, do urządzeń technicznych, które powinny mieć ustalone przez ministra właściwego do spraw gospodarki warunki techniczne.

Obecnie w krajowym porządku prawnym nie funkcjonują przepisy określające szczegółowe warunki techniczne dozoru technicznego w zakresie rurociągów przesyłowych wydane na podstawie przepisów ustawy. Rozporządzenie takie od początku obowiązywania ustawy o dozorze technicznym, czyli od 1 stycznia 2001 r., nigdy nie zostało wydane. Nie mniej jednak nie znaczy to, że urządzenia takie nie mają ustalanych warunków technicznych dozoru technicznego. Aktualnie warunki techniczne dotyczące rurociągów przesyłowych są uzgadnianie z organem właściwej jednostki dozoru technicznego na podstawie art. 8 ust. 6 ustawy. Organ właściwej jednostki dozoru technicznego uzgadnia z eksploatującym warunki techniczne rurociągów przesyłowych, po stwierdzeniu, że warunki te spełniają wymagania, o których mowa w art. 6 ustawy, czyli że są projektowane, wytwarzane, naprawiane lub modernizowane oraz eksploatowane zgodnie z ich przeznaczeniem, w sposób zapewniający bezpieczeństwo ich eksploatacji – zgodnie z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi. Obowiązujący obecnie przepis art. 8 ust. 6 ustawy pozwala na indywidualne uzgadnianie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie różnych urządzeń technicznych, w tym rurociągów przesyłowych, w przypadku gdy takie warunki nie zostały określone na podstawie art. 8 ust. 4 ustawy.

Po wydaniu przedmiotowego rozporządzenia dotychczas ustalane indywidualnie warunki techniczne będą wynikały z aktu wykonawczego. Dzięki temu, po wejściu w życie projektowanego rozporządzenia, zaczną obowiązywać przepisy dotyczące warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie rurociągów przesyłowych jednolite dla wszystkich eksploatujących, co pozwoli stworzyć możliwie najbardziej kompleksowe i spójne uwarunkowania i podejście właściwych organów jednostek dozoru technicznego. Przyczyni się to również do uproszczenia i skrócenia procesu uzgadniania ponieważ eksploatujący nie będą musieli każdorazowo występować o wydanie „indywidulanie” warunków technicznych na określone czynności. Rurociągi przesyłowe, w części stanowiącej urządzenia techniczne w rozumieniu przepisów o dozorze technicznym, do materiałów niebezpiecznych

o właściwościach trujących, żrących i palnych pod nadciśnieniem wyższym niż 0,5 bara i średnicy nominalnej większej niż DN 25, wyprodukowane lub przebudowane po dniu 16 lipca 2002 r., przeznaczone do gazów sprężonych, gazów skroplonych, gazów rozpuszczonych pod nadciśnieniem, par oraz tych cieczy, dla których nadciśnienie pary przy najwyższej dopuszczalnej temperaturze jest wyższe niż 0,5 bara, a także przeznaczone do cieczy, których nadciśnienie pary przy najwyższej dopuszczalnej temperaturze jest niższe niż 0,5 bara i iloczyn nadciśnienia dopuszczalnego cieczy i średnicy nominalnej rurociągu DN jest większy niż 2000 barów, zwanych dalej „rurociągami przesyłowymi – są ostatnią tak dużą grupą urządzeń technicznych, dla których po dniu 1 stycznia 2001 r. nie powstało dedykowane rozporządzenie w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego. Wydanie tego rozporządzenia pozwoli na uproszczenie procedur administracyjnych (ujęcie wszystkich wymogów (warunków) objęcia danego urządzenia dozorem technicznym) oraz usprawni współpracę pomiędzy organami właściwych jednostek dozoru technicznego i podmiotami eksploatującymi te urządzenia techniczne w zakresie wykonywania działalności gospodarczej.

III. Różnica pomiędzy dotychczasowym, a projektowanym stanem prawnym

Dotychczas warunki techniczne dla przedmiotowych urządzeń technicznych są każdorazowo uzgadniane z organem właściwej jednostki dozoru technicznego. Po wejściu w życie projektowanego rozporządzenia dla przedmiotowych urządzeń zostaną określone przez ministra właściwego do spraw gospodarki warunki techniczne w formie aktu prawnego powszechnie obowiązującego.

IV. Uzasadnienie wprowadzanych przepisów

W rozdziale 1 (§ 1 - § 2) wskazano zakres przedmiotowy projektowanego rozporządzenia oraz zamieszczono objaśnienia definicji używanych w rozporządzeniu. I tak np.:

§ 2 pkt 1 – rurociągi przesyłowe mogą być nad- i pod-ziemne, mogą być stalowe i z tworzyw sztucznych, ale spełniają tą samą funkcję. W projekcie rozporządzenia celowo nie określano tych typów w definicji, ponieważ dla branży i osób stosujących przepisy o dozorcze technicznym jest to oczywiste. Ponadto jeśli pojawi się jeszcze inne rozwiązanie techniczne,

to takie podejście nie będzie wtedy blokować i ograniczać np. sposobów wytwarzania i posadowienia rurociągów.

§ 2 pkt 7 – standaryzowane branżowe rozwiązania techniczne dotyczą takich urządzeń technicznych, których specyfikacja techniczna jest powtarzalna w zakresie parametrów, materiałów, technologii, funkcji itp., która już została uzgodniona wcześniej przez dozór techniczny w zakresie dokumentacji i dopuszczona do stosowania w niezmiennych specyfikacjach.

§ 3 pkt 9 i 10 – chodzi o to, aby przebudowywany odcinek (przebudowa dotyczy wyłącznie rurociągów „starych”, czyli wybudowanych przed 16 lipca 2002 r.) tworzył funkcjonalną część rurociągu przesyłowego między armaturą zaporową np. między zespołem zaporowo-upustowym, który można w sposób skuteczny i logiczny z technicznego punktu widzenia objąć dozorem technicznym.

Przepisy rozdziału 2 (§ 3 - § 13) określają szczegółowe warunki w zakresie projektowania rurociągów przesyłowych oraz ich elementów. Zgodnie z § 3 rurociągi przesyłowe oraz ich elementy projektuje się w sposób zapewniający bezpieczeństwo ich eksploatacji, w przewidywanym okresie i w warunkach możliwych do przewidzenia, biorąc pod uwagę wszystkie zagadnienia techniczne, środowiskowe i bezpieczeństwa oraz przyjmując środki i rozwiązania techniczne odpowiednie do warunków pracy, zabudowy i lokalizacji rurociągu przesyłowego. Projektowanie według przepisów rozporządzenia gwarantuje jednolity standard techniczny z uwzględnieniem wszystkich przepisów związanych (ustawy, rozporządzenia, dyrektywy, normy). Wskazanie projektantom katalogu dokumentów wymaganych przez UDT reguluje i porządkuje obszar współpracy między projektującym i uzgadniającym. Kolejne przepisy rozdziału wskazują warunki techniczne jakie powinny spełniać rurociągi przesyłowe m.in. w zakresie projektowanego osprzętu ciśnieniowego, w tym zabezpieczającego, połączeń, powłok ochronnych, czy wyposażenia rurociągu przesyłowego.

§ 5 ust. 2 – przepis wskazujący na konieczność określenia współczynnika projektowego. Przy pomocy współczynnika projektowego obliczamy dopuszczalne naprężenia obwodowe rurociągu stalowego wywołane maksymalnym ciśnieniem roboczym.

Klasa lokalizacji zależy od infrastruktury mieszkaniowej czyli gęstości zaludnienia. I klasa lokalizacji (największe zaludnienie) współczynnik projektowy =0,4, III klasa (najmniejsze zaludnienie) współczynnik projektowy = 0,72.

§ 5 ust. 2 – na etapie projektowania projektant będzie mógł zastosować – dopuszczone przepisami, inne rozwiązania niż określone w ust. 1.

§ 8 - na uwagę zasługuje również fakt, że w uzasadnionych przypadkach tj. gdy wymaga tego konstrukcja trójnika, bądź specyfikacja wykonania trójnika, w nakładkach wzmacniających naziemne trójniki stalowe spawane wykonuje się, otwory kontrolne, przeznaczone do sprawdzenia szczelności złącza spawanego pod nakładką.

§ 13 ust. 1 wskazuje, co ma zawierać dokumentacja techniczna i w jakiej formie może być złożona, również elektronicznej. Natomiast ust. 3 mówi o tym, w jakich przypadkach organ właściwej jednostki dozoru technicznego może zażądać uzupełnienia dokumentacji określonej w ust. 1 i odnosi się on do następujących sytuacji:

– dotyczyć będzie rurociągów wybudowanych przed 16 lipca 2002 r. – przebudowywanych, w przypadku konieczności sprawdzenia stanu technicznego rurociągów przesyłowych nie będących pod dozorem a współpracujących z odcinkiem rurociągu przebudowanego lub w przypadku przyjęcia pod dozór odcinka dłuższego niż przebudowany z powodów technicznych i funkcjonalnych (eksploatacyjnych).

– dotyczyć będzie przyjęcia pod dozór rurociągu przesyłowego wybudowanego po 16 lipca 2002 r. i nie zgłoszonego do dozoru technicznego (brak uzgodnienia dokumentacji na etapie projektowania, brak dozoru na etapie wytwarzania i eksploatacji).

Rozdział 3 (§ 14 – § 20) projektowanego rozporządzenia zawiera warunki techniczne, jakie muszą spełniać materiały i elementy przeznaczone do wytwarzania, naprawy lub modernizacji rurociągu przesyłowego. Przepisy precyzują, że materiały i elementy powinny być wykonane zgodnie z wymaganiami określonymi w uzgodnionych specyfikacjach technicznych, dostarczone wraz z dokumentami kontroli oraz oznakowane w sposób zapewniający ich identyfikację i przyporządkowanie do dokumentu kontroli.

Rozwiązania zawarte w § 16 – § 18 mają na celu zabezpieczenie materiałów i elementów przeznaczonych do wytwarzania, naprawy lub modernizacji rurociągu przesyłowego przed niekorzystnym wpływem czynników zewnętrznych oraz przed ich ewentualnym uszkodzeniem. Przedstawione w rozdziale, obowiązujące wszystkich uczestników procesu kluczowe wymagania, mają na celu zachowanie należytej jakości wykorzystywanych materiałów do wytwarzania, naprawy i modernizacji, co ma bezpośredni wpływ na bezpieczną eksploatację rurociągów przesyłowych.

Rozdział 4 (§ 21 – § 46) ustanawia warunki techniczne dla inwestora i innych osób wytwarzających, czy wykonujących rurociągi przesyłowe. Właściwie przeprowadzony proces wytwarzania jest bardzo istotny z punktu widzenia bezpiecznej i długookresowej eksploatacji budowanego rurociągu przesyłowego. Przedstawione wymagania przyczyniają się do uporządkowania i uregulowania warunków na etapie wytwarzania w oparciu o przepisy i

dobrą praktykę inżynierską. Zawarte w rozdziale przepisy przewidują wymagania dla złączy spajanych i technologii ich wykonania, a także metod badań złączy.

Warunki techniczne wykonania i parametry dla złączy, zgodnie z § 29 rozporządzenia, muszą być na bieżąco dokumentowane, w szczególności w zakresie kwalifikacji personelu wykonującego spajanie, stosowania uzgodnionych instrukcji technologicznych spajania, zapewnienia identyfikacji materiałów podstawowych i dodatkowych oraz urządzeń i stanowisk do spajania oraz wykonania badań nieniszczących złączy, a w szczególnych przypadkach badań niszczących. Przepisy rozdziału wskazują również kryteria i wymogi jakie należy spełnić przed zakryciem rurociągu przesyłowego pod gruntem (roboty zanikające) oraz wymogi dotyczące sprawdzania materiałów i elementów zastosowanych do wytwarzania rurociągu przesyłowego oraz badań technicznych sprawdzających, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy.

W § 34 i § 35 szczegółowo określone zostały czynności dozoru technicznego na etapie wytwarzania i po wytworzeniu rurociągu przesyłowego.

W § 36 przewiduje się obowiązek poddania każdego rurociągu przesyłowego próbom wytrzymałości i szczelności wraz z wymogami dotyczącymi instrukcji technologicznej próby oraz warunki rozruchu rurociągu przesyłowego.

W § 37 pkt 2 w odniesieniu do „technicznie uzasadnionego przypadku” chodzi np. o takie sytuacje, jak awaria w czasie wykonywania próby ciśnieniowej albo np. przyjęcie pod dozór rurociągów przesyłowych wyprodukowanych przed 16 lipca 2002 r.

Przepisy rozdziału 5 (§ 46 – § 50) określają szczegółowe warunki w zakresie eksploatacji rurociągu przesyłowego. Zgodnie z § 47 rozporządzenia eksploatację rurociągu przesyłowego prowadzi się w oparciu o instrukcję eksploatacji rurociągu przesyłowego uzgodnioną z Urzędem Dozoru Technicznego (UDT). W przypadku stosowania standaryzowanego branżowego rozwiązania technicznego eksploatację rurociągu przesyłowego prowadzi się w oparciu o ten dokument, który obejmuje również instrukcję eksploatacji rurociągu przesyłowego. W § 47 zostały zawarte wymagania odnoszące się do instrukcji eksploatacji rurociągu przesyłowego. Ten podstawowy dokument szczegółowo określa wszystkie aspekty techniczne i logistyczne związane z eksploatacją rurociągu przez cały okres jego funkcjonowania. W dokumencie znajdują się m.in. wymagania Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska. Szczegółowo opisane są czynności związane z uruchomieniem i zatrzymaniem przesyłu, warunki pracy niebezpiecznej, postępowanie w przypadku awarii lub niebezpiecznego uszkodzenia. Opisano czynności

serwisowe, konserwacyjne oraz zakres i procedury przeprowadzanych badań i pomiarów. Warunek dokładnego przestrzegania instrukcji eksploatacji uzgodnionej z UDT jest istotnym elementem bezpiecznego funkcjonowania rurociągu przesyłowego dla osób, mienia i środowiska. Rozporządzenie wprowadza w tym rozdziale możliwość opracowania przez eksploatującego Programu Zarządzania Integralnością. Jest to dokument, w którym poprzez identyfikację zagrożeń związanych z poszczególnymi systemami rurociągów przesyłowych wykonuje się analizę ryzyka systemów rurociągów przesyłowych. Celem dokumentu jest wykorzystanie wspólnych doświadczeń eksploatującego i dozoru do uzyskania akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa technicznego systemów eksploatowanych w długim okresie czasu.

Przepisy rozdziału 5 regulują również rodzaje badań technicznych rurociągów przesyłowych, zgodnie z art. 13 ustawy.

Rozdział 6 (§ 51 – § 55) projektowanego rozporządzenia zawiera warunki techniczne w zakresie naprawy i modernizacji rurociągów przesyłowych. Celem jest zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania rurociągów przesyłowych także w przypadku konieczności wykonania naprawy lub modernizacji. Istotne jest, aby były zachowane wszystkie uzgodnione warunki dotyczące zakresu naprawy, użytych materiałów, technologii i badań a w przypadku modernizacji muszą być dotrzymane wymagania jak dla nowobudowanych rurociągów. Prawidłowa i zgodna z ustalonymi warunkami technicznymi naprawa lub modernizacja gwarantuje dalszą bezpieczną eksploatację rurociągu przesyłowego.

Rozdział 7 (§ 56 – § 57) – przepis przejściowy i wejście życie. W przypadku wszczęcia procedury ustalania warunków technicznych dozoru technicznego dla rurociągów przesyłowych na podstawie art. 8 ust. 6 ustawy lub w przypadku dokonania innych czynności zmierzających do ustalenia warunków dozoru technicznego rozpoczętych a nie zakończonych do dnia wejścia w życie rozporządzenia, czynności te dokonywane w sposób dotychczasowy.

V. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Projekt wywoła pozytywne skutki społeczne i gospodarcze wobec zwiększenia stopnia bezpieczeństwa publicznego. Projekt poprzez wykonanie delegacji ustawowej z art. 8 ust. 4 ustawy w zakresie rurociągów przesyłowych zaliczonych do urządzeń technicznych podlegających pod dozór techniczny na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu, wywoła pozytywne skutki prawne.

Pod względem skutków finansowych projekt przedmiotowego rozporządzenia nie wprowadza zmian w stosunku do obecnego stanu.

VI. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia będzie miał wpływ na funkcjonowanie mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw. Nie spowoduje to jednak zwiększenia kosztów eksploatacji urządzeń technicznych – rurociągów przesyłowych objętych projektowanymi przepisami, rozporządzenie nie reguluje i nie zmienia bowiem przepisów dotyczących opłat za czynności dozoru technicznego. Rozwiązania przyjęte w projekcie zostały wypracowane z branżami na podstawie ogólnych przepisów ustawy i odzwierciedlają dotychczasową praktykę.

VII. Udostępnienie projektu w BIP RCL

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz na podstawie § 52 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt rozporządzenia, z chwilą przekazania do uzgodnień i konsultacji publicznych zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny” oraz na platformie gov.pl.

VIII. Oświadczenie o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Projekt rozporządzenia nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

IX. Podleganie notyfikacji

Projekt rozporządzenia podlega notyfikacji w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

X. Wejście w życie

Rozporządzenia wejdzie w życie z dniem 1 czerwca 2021 r. Termin wejścia w życie aktu związanego z wykonywaniem działalności gospodarczej powinien być zgodny z Uchwałą Nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (dwie daty w roku: 1 stycznia, bądź 1 czerwca).